

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

28 juni 2002

ONTWERP VAN DECREET

tot wijziging van de wet van 21 april 1965 houdende het statuut van de reisbureaus

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme
uitgebracht door de heer Guy Sols**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Jan Laurys,
Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

De heren Frans De Cock, Jacques Laverge, Didier
Ramoudt, Cis Schepens ;

De heren Mathieu Boutsen, Roland Van Goethem, Jan
Penris ;

De heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

Mevrouw Veerle Declercq ;

De heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

De heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Jef Van Looy ;

De heren Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau,
Jul Van Aperen ;

De heren Jean Geraerts, Miel Verrijken, Frans
Wymeersch ;

Mevrouw Anne-Marie Baeke, de heer Leo Peeters ;

De heer Jos Stassen ;

De heer Jan Loones.

Zie :

1207 (2001-2002)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet
- Nr. 2 : Amendement

INHOUD

	Blz.
1. Standpunt van de heer Jan Jassogne, Vlaamse Raad voor Toerisme	4
2. Standpunt van de heer Bart Vanreusel, Vlaamse Sportraad	9
3. Standpunt van de heer Steven Wouters, Vlaamse Jeugdraad	11
4. Standpunt van de heer Peter Warson, Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk	14
5. Standpunt van de heer Dirk Piqueur, Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)	16
6. Standpunt van de heer Luc Glorieux, Technisch Comité voor de Reisbureaus	17
7. Standpunt van mevrouw Veerle De Boeck, Federatie van de Toeristische Industrie (FTI) .	22

DAMES EN HEREN,

In het kader van de behandeling van het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 21 april 1965 houdende het statuut van de reisbureaus, werd op 13 juni 2002 een hoorzitting gehouden in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme.

– *De heer Roland Van Goethem treedt op als voorzitter*

1. Standpunt van de heer Jan Jassogne, Vlaamse Raad voor Toerisme

De heer Jan Jassogne : Dames en heren, ik vervang de heer Peuteman die zich laat verontschuldigen. In de Vlaamse Raad voor Toerisme is het de gewoonte dat ik de werkgroep voorzit die samenkomt telkens er een advies wordt gevraagd met betrekking tot het statuut van de reisbureaus. Ik zal ons advies niet voorlezen, want iedereen heeft het al ontvangen. Ik overloop het kort.

De aanleiding voor het ontwerp van decreet is van belang. In oktober 2001 heeft de Vlaamse Jeugdraad een advies geformuleerd, waarin gesteld werd dat er een probleem was met de wet op de reisbureaus en met de reiscontractenwet. De reiscontractenwet dateert van 1994 en is een federale wet. De oudste wet dateert van 1965. Dit is de reisbureauwet die inmiddels een gewestbevoegdheid is geworden.

In de toeristische sector verbaasden we er ons over dat plots en bij hoogdringendheid iets moet worden gedaan aan een wet die al 35 jaar in voege is. Vlaanderen heeft de wet wel een aantal keer strenger gemaakt, maar die bepalingen betroffen enkel hogere waarborgen voor reisbureaus en waren zeker niet van toepassing op de jeugdorganisaties.

In maart 2002 trok mevrouw Hermans in dit parlement aan de alarmbel. Ze stelde dat de jeugdbewegingen dit jaar niet op kamp zullen kunnen gaan omwille van de reisbureauwet. De minister van Toerisme liet daarna via een persbericht weten dat hij een ontwerp van decreet zou indienen waardoor de jeugdbewegingen dit jaar alsnog zonder zorgen op kamp kunnen vertrekken. De Vlaamse Raad voor Toerisme ontving een vraag tot spoedadvies over het ontwerp van decreet. Op 21 maart werd in deze commissie een boeiend debat gehouden met de minister naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Laurys.

Ik begrijp de reactie van de parlementsleden om iets aan de zaak te willen doen. Ik deel trouwens dezelfde achtergrond met een aantal parlementsleden uit dezelfde regio : mevrouw Declercq was lid van dezelfde scoutsvereniging, de heer Maes zat in dezelfde provinciale jeugdraad, de heer Devolder was schepen van Jeugd, voormalig parlements lid Jean-Marie Bogaert zat samen met mij in de Stedelijke Jeugdraad van Brugge en toen ik voorzitter was van die Stedelijke Jeugdraad, heb ik heel wat problemen gehad met een toenmalig lid, de heer Dewinter. Ik kan dus heel goed begrijpen dat het parlement zegt dat dit niet kan als dit betekent dat de jeugdverenigingen niet meer op kamp zouden mogen gaan.

We hebben het probleem wat dieper onderzocht. Op 20 februari 2002 hebben we een gunstig advies gegeven over een ontwerp van decreet over de verstrenging van de reisbureauwet. Voor de reisbureaus werden een aantal bepalingen verstrengd omdat er vorig jaar iets fout is gegaan met een Franstalige vergunning voor een Turkse vliegtuigmaatschappij die geen geldige tickets meer had.

Wij vragen overigens al jaren een aanpassing van de wet van 1965. Bijgevolg gingen we dus akkoord met een verstrenging. Het ontwerp dat nu voorligt, is echter geen verstrenging maar een verzwakking van de wetgeving.

Ik schuif nu een aantal aandachtspunten naar voren. Eerst en vooral moeten we nagaan of de reisbureauwet van 1965 al dan niet van toepassing is op het soort activiteiten waarvoor men denkt gehinderd te worden. In de reisbureauwetgeving staat duidelijk dat het moet gaan om het inrichten van reizen met winstgevende activiteit. Ik ken geen enkele ernstige jeugdvereniging die reizen inricht als een winstgevende werkzaamheid. Voor ons is het dus duidelijk. Het verleden heeft dat trouwens ook bewezen. Sinds 1965 zijn er in dit verband nauwelijks problemen geweest. Volgens ons is het dus een overbodige wetgeving aangezien ze niet van toepassing is op wat de Jeugdraad als groot knelpunt aanhaalt : de klassieke groepsreizen voor jongeren.

De reiscontractenwet is een federale wet. Intussen heeft de federale regering het initiatief genomen om de reiscontractenwet te verstrengen via een wetsontwerp. Is die reiscontractenwet al dan niet van toepassing op jeugdorganisaties met of zonder vergunning ? In dat verband is het belangrijk om te weten of een reisorganisatie of reisbemiddelaar al dan niet onderworpen is aan de wet op de handelspraktijken. De reiscontractenwet zegt duidelijk dat die maar van toepassing is op reisorganisatoren die

verkoper zijn in de zin van de wet op de handelspraktijken. Er zijn nogal wat uitspraken die zeggen dat zeker in dit soort activiteiten de jeugdbewegingen niet onderworpen zijn aan de wet op de handelspraktijken. Daardoor voldoen ze dus ook niet aan de definitie van reisorganisator en reisbemiddelaar, en kan men dus stellen dat ze eigenlijk niet onderworpen zijn aan de reiscontractenwet. Dit is echter een materie die niet tot de bevoegdheid van dit parlement behoort.

Waarom brengt de Vlaamse Raad voor Toerisme voor het eerst een negatief advies uit over de hele lijn als het decreet zagezegd toch van geen belang is ? Eigenlijk is het toch wel van belang. Als men een ontwerp van decreet zou goedkeuren waarin staat dat alle jeugdorganisaties sowieso niet onder die bepalingen vallen, dan betekent dit dat men maar één vraag meer moet beantwoorden : is de organisatie al dan niet een jeugdorganisatie ?

Als het een jeugdorganisatie is, is de wet niet van toepassing, ook niet als die jeugdorganisatie volop reizen organiseert met winstbejag en met zware risico's. Als men stelt dat de jeugdorganisaties sowieso vrijgesteld zijn van deze wet, dan heeft Toerisme Vlaanderen terzake geen enkele bevoegdheid meer, aangezien ze aan de eerste voorwaarde voldoen om niet onderworpen te worden aan de wet.

Dit staat haaks op een ander advies dat werd voorgelegd en op het decreet inzake toerisme voor allen, dat hier binnenkort zal worden behandeld. Twee speerpunten van dat decreet zijn toerisme voor de kansarmen en het jeugdtoerisme. In dit verband is het jeugdtoerisme een belangrijke taak van Toerisme Vlaanderen.

Aan de ene kant geeft men Toerisme Vlaanderen een belangrijke opdracht in het jeugdtoerisme, maar aan de andere kant zegt men dat Toerisme Vlaanderen vanaf nu geen enkele bevoegdheid meer heeft om na te gaan hoe die reizen georganiseerd worden. Daarom pleiten we ervoor om die wet niet te wijzigen, net omdat dan Toerisme Vlaanderen elke bevoegdheid zou verliezen om eventueel uitwassen te bestrijden.

Na het advies van de Vlaamse Raad voor Toerisme kwam er het advies van de Raad van State. Dat leidde tot belangrijke wijzigingen aan het ontwerp van decreet die de opportuniteit van het initiatief in vraag stellen. In plaats van een gemeenschapsbevoegdheid is het een gewestbevoegdheid geworden. Een jeugdorganisatie met zetel in Brussel blijft dus onderworpen aan de oude wet. Wil het

Vlaams Parlement die jeugdorganisaties zo aansporen om hun zetel naar het Vlaams Gewest te verplaatsen ?

Verder stelt men nu dat de nieuwe wetgeving van toepassing wordt op alle jeugdorganisaties – dus ook op de provinciale en op deze die in het gemeentelijk jeugdwerkbeleid zijn opgenomen, en ook op deze die geen rechtspersoonlijkheid hebben. Op het provinciale en gemeentelijke niveau zouden wel eens misbruiken kunnen ontstaan, en zou men onder de vlag van een jeugdorganisatie zonder vergunning een reisbureau kunnen uitbouwen.

De sociaal-culturele sector en de sportsector hebben veel bedenkingen bij het ontwerp van decreet. Het is geen probleem dat sportorganisaties reizen of uitstappen organiseren. Er zijn wel problemen met reisbureaus die onder de vorm van een VZW op grote schaal skivakanties organiseren.

De Vlaamse Raad voor Toerisme wacht vooral op het nieuw decreet dat de wet van 1965 moet vervangen. Daarover is al gesproken toen de heer Dewael nog minister van Cultuur was. We zijn 12 jaar verder, maar er komt geen schot in de zaak. De Vlaamse Raad voor Toerisme wil desnoods een decreet aanvaarden als er op Belgische niveau geen oplossing mogelijk is. De teksten zijn al 10 jaar oud : misschien moeten we alles eens opnieuw onderzoeken en de wet van 1965 in zijn geheel aan een kritisch onderzoek onderwerpen. Als er nog een grondwetswijziging komt, is het misschien een goed idee om van toerisme terug een gemeenschapsmaterie te maken.

De heer Jacky Maes : Vandaag gaat de discussie over het statuut van de reisbureaus. Reisbureaus maken maar een deel uit van toerisme in zijn geheel. De bedoeling van de mensen die in het toerisme werkzaam zijn, is dat er meer mensen op reis gaan. Daarom wordt er een decreet voorgelegd met als titel 'toerisme voor allen'. Mijnheer Jassogne, u hebt gelijk dat de wetgeving van 21 april 1965 aan herziening toe is. Dat staat echter los van wat hier wordt behandeld.

Het is belangrijk dat de jeugd op reis gaat en dat ze gebruik kan maken van alle elementen die haar wordt aangereikt. Spreken van een 'oplapdecreet' is weinig eerbiedig ten opzichte van degenen die het later in de plenaire vergadering zullen behandelen.

Mijnheer Jassogne, u hebt bemerkingen op de aanpak van het jeugdwerkbeleidsplan op het gemeen-

telijk en provinciaal vlak. U lijkt zeer weinig vertrouwen te hebben in de plaatselijke beleidsverantwoordelijken die zich daarmee bezig houden. Vooraleer het beleidsplan alle democratische stappen heeft doorlopen, is er een hele discussie gevoerd. U ziet hier enkel een gevaar in voor de reisbureaus, want het toerisme komt niet in gevaar. De bussen zullen toch moeten rijden.

U hebt ook gesproken over jeugdorganisaties die reizen organiseren en winst zouden maken. Ik ken er echter geen die reizen organiseren met de bedoeling winst te maken.

De voorzitter : Mijnheer Jassogne, bij de aanhef hebt u gezegd dat er geen enkel probleem is omdat u geen jeugdorganisatie kent die reizen inricht om winst te maken. In uw betoog om de wet niet aan te passen, zegt u echter dat u geen controle meer kunt uitoefenen op de reizen die wel met winstoogmerk worden ingericht. Dat is toch een tegenstelling. Indien dat niet het geval is vandaag, waarom zou dat wel gebeuren in de toekomst ?

De heer Didier Ramoudt : Blijkbaar voelt de Vlaamse Raad voor Toerisme zich gepakt door minister Landuyt. U bent niet gelukkig met de wijze waarop het spoedadvies werd gevraagd en vreest voor een voldongen feit te worden geplaatst. Waarop baseert u zich ?

Mijnheer Jassogne, u stelt dat de vergunningsplicht best via een afzonderlijke regeling tot stand zou komen. Welke regeling stelt u voor ? In het verleden waren er geen problemen met jeugdorganisaties. Denkt u dat die er in de toekomst wel zullen zijn ? Waren er vroeger geen problemen juist omdat ze zich moesten richten naar organisaties die de consument beschermen ? Vorig jaar was er bijvoorbeeld een faling in de luchtvaartsector. Dit had tot gevolg kunnen hebben dat een aantal jongeren in het buitenland vastzaten. Welke regeling stelt u voor om in dat geval de jongeren terug naar België te halen ?

Weet u hoeveel landelijke verenigingen er over een reisbureauvergunning beschikken ? Zijn er al dan niet interferenties tussen verschillende jeugdbewegingen van dezelfde strekking die onder één vergunning reizen organiseren ? Niet alle jeugdverenigingen zijn bonafide, mijnheer Maes. Sommige moeten omwille van werkingskosten winst realiseren op hun reizen.

De heer Jan Loones : Ik wil eerst mijn waardering uitspreken voor de Vlaamse Raad voor Toerisme. Het is niet altijd gemakkelijk samenwerken met

een diversiteit van organen die elk eigen beslissingen nemen. De raad moet dan dikwijls in ondankbare omstandigheden zijn werk doen. Bovendien is het grotendeels vrijwilligerswerk.

Ik merk dat de reisbureaus wantrouwend staan tegenover eigen organisaties. Het is niet zeker dat alle jeugdorganisaties gebruik zullen maken van de vrijstelling van vergunningsplicht. Ik ga ervan uit dat organisaties die winst nastreven en risicovolle reizen organiseren nog altijd zo'n vergunning willen om een degelijkheidsmerk te kunnen voorleggen. De jeugdherbergcentrale heeft me dat bevestigd. Wat is uw indruk daarover ?

De heer Jacques Laverge : De plotse hevige reacties naar aanleiding van dit ontwerp van decreet verrassen mij. Sinds 1965 bestaat er inzake deze materie een latent akkoord en zijn er weinig problemen geweest. De jeugdorganisaties organiseren nu al reizen. Met dit ontwerp van decreet worden nu plots alle registers opengetrokken. Ik vraag me af of men geen spoken ziet. Jeugdorganisaties zijn geen reisbureaus die aan iedereen reizen aanbieden. Hoe verklaart u de heftige reacties ?

De heer Jan Jassogne : Ik twijfel niet aan de kwaliteit van het jeugdwerkbeleidsplan. Ik begrijp dat de Vlaamse Jeugdraad haar opmerkingen met de beste bedoelingen heeft geformuleerd. En ik geloof dat 99 percent van de mensen het goed meent, maar er zijn altijd mensen die proberen een commerciële activiteit via een VZW-structuur op te zetten, door zich te beroepen op de vrijstelling in de wetgeving. Ze mogen alleen aan leden verkopen, maar wie kan dat controleren ? Door het jeugdwerk uit te breiden van het landelijk jeugdwerkbeleidsplan naar het provinciaal en gemeentelijk jeugdwerkbeleidsplan, nemen de kansen op misbruik toe.

Al is er geen winstgevende werkzaamheid, toch pleit ik voor het voortbestaan van het decreet. Het laat Toerisme Vlaanderen toe om te controleren of er al dan niet een winstgevende werkzaamheid is bij klachten over een plaatselijke vereniging die erkend is door het jeugdwerkbeleidsplan en reizen organiseert. Als Toerisme Vlaanderen niet bevoegd is voor de eventuele reisbureauactiviteiten van jeugdorganisaties erkend door de jeugdwerkbeleidsplannen van gemeenten, provincies en op nationaal niveau, kan er zelfs geen onderzoek gebeuren. Dan is er geen enkele kwaliteitscontrole.

Als bij een controle blijkt dat er geen winstgevende, maar toch een dubieuze activiteit is, dan kan Toerisme Vlaanderen de minister voorstellen om

het decreet te wijzigen. Het is belangrijk dat Toerisme Vlaanderen het zicht op de markt behoudt, en op misbruiken kan controleren.

In het advies van de Vlaamse Raad voor Toerisme is er enig ongenoegen over het spoedadvies. Wij kunnen binnen de 3 dagen advies verstrekken aan de minister, omdat we de materie goed kennen. We hebben ons ongenoegen geuit over het ontwerp van decreet Toerisme voor Allen, omdat wij 2 jaar lang zonder resultaat aan Toerisme Vlaanderen en aan de minister hebben gevraagd om informatie ter voorbereiding van ons advies over dat heel belangrijke decreet. We zijn niet gekant tegen een spoedadvies als dat nodig is, maar we zijn ertegen om alles via spoedadvies te regelen. Wij zijn vrijwilligers, geen magistraten.

Wij suggereren een bijzondere regeling. De Vlaamse Raad voor Toerisme heeft in 1999 naar aanleiding van het Samenwerkingsakkoord een positief advies gegeven over de vrijstelling voor jeugdorganisaties. De regels voor jongeren zouden strenger moeten zijn dan voor volwassenen, want de jeugd moet een bijzondere bescherming genieten. In het nieuwe decreet op de reisbureaus moet een andere regeling worden opgenomen voor jeugdorganisaties en culturele organisaties die erop neerkomt dat alles wat risicool is en zelf kan worden georganiseerd, zelf mag worden georganiseerd. Een kampplaats en een autocar huren, kan een jeugdbeweging zelf. Het autobusbedrijf is verzekerd en de kampplaats moet op gemeentelijk niveau in orde zijn gebracht. Voor eenvoudige reizen zijn er geen problemen. Zelfs als het autocarbedrijf in tussen-tijd failliet zou gaan, zijn er voldoende oplossingen voorhanden.

Het is natuurlijk een andere zaak als een jeugdbeweging met honderden leden de Kilimanjaro gaat beklimmen, op skivakantie gaat of met het vliegtuig naar Centraal-Afrika trekt, alles zelf organiseert en bovendien geen enkele verzekering afsluit. Nu is dat perfect mogelijk zonder tussenkomst van een reisbureau, want er is geen winstoogmerk. Dat zou niet langer mogen. Dergelijke reizen moeten onder de reisbureauwet vallen zodat er minstens garanties zijn bij ongevallen. We stellen voor om in het nieuwe ontwerp van decreet niet de nadruk te leggen op de organisator, maar wel op de aard van de reis.

De heer Jacques Laverge : Loopt u niet te hard van stapel ?

De heer Jan Jassogne : Niet wij, maar de Vlaamse Jeugdraad heeft aan de alarmbel getrokken. De

zaken werden voorgesteld alsof er een probleem was. Het parlement heeft daarop ingespeeld en wil een nieuwe regeling voor de vakantie zodat de jeugdbewegingen op kamp kunnen gaan. Als we het hebben over een jeugdbeweging denkt u aan de scouts en de chiro, maar er bestaan nog veel meer jongerenorganisaties. Ik ben het met u eens dat de zaak overdreven wordt. Een organisatie uit de reissector procedeert nogal makkelijk, maar dat zal evenmin worden verhinderd via een nieuw decreet.

De heer Jacques Laverge : Over welke concrete misbruiken gaat het ?

De heer Jan Jassogne : Er zijn geen misbruiken gekend. Wij hebben altijd gezegd dat de decreetswijziging totaal overbodig is. Omdat de zaak werd voorgesteld alsof er veel problemen zijn, begrijp ik de initiatiefnemers voor de wijziging. Na analyse blijkt echter dat een oplapdecreet overbodig is. In de plaats daarvan dringen wij erop aan om na te denken over een volledig nieuw decreet.

De heer Ramoudt vroeg welke organisaties een erkende reisbureauvergunning hebben. Op 8 maart 2002 beschikte Kriskras over een Vlaamse, en Topvakanties over een Waalse vergunning. Organisaties die niet langer erkend zijn, zijn Bouworde, Centrum voor Jeugdtoerisme, Humjos, Jeugddienst voor creatieve ontplooiing, Joca-Caritaskampen, Musicerende Jeugd, Sjalom en de Vlaamse Federatie voor Gehandicapte Jongeren. De Vlaamse Jeugdherbergcentrale wordt bij beide groepen vermeld. Dat moet dus worden nagezien.

De heer Didier Ramoudt : Waarom hebben ze niet langer een vergunning ?

De voorzitter : Is een vergunning duur ?

De heer Jan Jassogne : Humjos, een reisbureau van de Humanistische Jongerenvereniging, heeft zijn activiteiten stopgezet.

De heer Didier Ramoudt : Was het een reisbureau dat viel onder de landelijke jeugdwerking ? Een reisbureau verkoopt ook aan derden.

De heer Jan Jassogne : Humjos verkocht reizen aan leden van de Humanistische Jongeren en deed dat via de leraars zedenleer en dus niet alleen aan de eigen leden. Met jeugdorganisaties zijn er nauwelijks problemen, maar er zijn heel wat sportleeraars die via sport-VZW's reizen organiseren voor iedereen die dat wenst. Een aantal van die VZW's

wordt verplicht om een reisbureauvergunning te vragen.

De heer Jacky Maes : Slechts 2 jongerenverenigingen beschikken over een vergunning. Het grootste deel heeft de vergunning ingeleverd. Waarmee zijn we feitelijk bezig ?

De voorzitter : We kunnen nog geen conclusie trekken na het horen van één spreker.

De heer Jan Loones : Denkt u dat er jeugdorganisaties zijn die nu een vergunning hebben en risicovolle reizen inrichten, maar door het nieuwe decreet niet langer over een vergunning zullen beschikken ? Denkt u niet dat ze zelf het bijkomend commercieel of inhoudelijk voordeel ervan zullen inzien ?

De heer Jan Jassogne : Ik denk dat er wel een risico bestaat. Ik ben ook lid van het technisch comité van de reisbureaus. Jaarlijks worden minstens 10 verenigingen uit de culturele sector en sportsector door Toerisme Vlaanderen verplicht om een reisbureauvergunning aan te vragen. Door het nieuwe decreet zullen die verenigingen een blanco cheque krijgen als ze voldoen aan de voorwaarden uit het decreet op het landelijk, provinciaal of gemeentelijk jeugdwerk. Ze kunnen niet langer worden verplicht om een vergunning aan te vragen. Een aantal organisaties zoekt de makkelijkste weg. Sommige zijn bonafide, ander malafide.

De heer Jacques Laverge : Dat geldt toch ook voor reisbureaus ?

De heer Jan Jassogne : Dat is waar, maar er is een wet om tegen misbruiken op te treden. Bij een aantal organisaties uit de culturele sector uit het Antwerpse, lijkt het alsof de onderwereld reizen organiseert. Die kunnen worden verplicht om een BVBA te worden. Ik heb het niet over het Davidsfonds en het Willemsfonds, maar wel over verenigingen met heel speciale, oosterse namen.

De heer Jacques Laverge : Een reisbureau heeft toch een deskundigheid ? Denkt u dat het zo gemakkelijk is om zomaar een reisbureauorganisatie uit de grond te stampen ? Eigenlijk betwist u dan de deskundigheid van reisbureaus. Mensen van sportorganisaties of culturele organisaties hebben die deskundigheid toch niet ? De meesten doen dan toch wel een beroep op deskundige organisaties ? Ik zie echt niet het gevaar dat sportorganisaties reisbureaus gaan creëren. Ziet u dat gevaar wel ?

De heer Jan Jassogne : In de praktijk zien we dat mensen die niet beantwoorden aan de voorwaarden om een commercieel reisbureau te starten, an-

dere wegen zoeken om de activiteit die ze willen uitoefenen, toch uit te oefenen. Zij zoeken dan de daarvoor benodigde kanalen om die activiteit toch te kunnen uitoefenen zonder onder de reisbureauwetgeving te vallen.

De heer Jacky Maes : Hebt u daar voorbeelden van ?

De heer Jacques Laverge : Wie of wat viseert u precies ? U zegt zelf dat 1 percent een risico is.

De heer Jan Jassogne : Ik geef een voorbeeld. Een commercieel reisbureau heeft niemand meer in zijn bestand die aan de wettelijke voorwaarden voldoet om de reisbureauvergunning te verlengen. Een reisbureau verliest zijn verzekering. Er wordt aanspraak gemaakt op hun waarborg. Dat reisbureau verliest zijn vergunning. Veertien dagen later duiken dezelfde mensen als VZW aan de andere kant van de straat op en ze zetten hun activiteit voort onder VZW-vorm. Men mag dus echt niet te veel poortjes openen.

De heer Jacky Maes : Kent u jeugdverenigingen die naar zulke VZW's gaan ?

De heer Jan Jassogne : Ik neem aan dat er jeugdorganisaties zullen zijn, die misschien enkel nog op papier bestaan, die zich ertoe zouden kunnen lenen om daar hun medewerking aan te verlenen. Trouwens, ook in de reisbureauwereld zijn er gepensioneerden die hun ervaring ter beschikking stellen om een vergunning van een reisbureau te krijgen, maar nooit in dat reisbureau verschijnen.

Men mag hier dus geen vrijgeleide geven voor mogelijke misbruiken. Het zou verkeerd zijn om te proberen een probleem op te lossen dat er niet is, en zo tegelijkertijd een nieuw en reëel probleem te creëren.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goeij : We zullen allemaal nog eens goed de wet van 21 april 1965 moeten bekijken om na te gaan of er al dan niet een probleem is, of er al dan niet een vergunning vereist is en of er eventueel vrijstelling van de vergunningsplicht kan worden gegeven. Misschien zijn we allemaal veeleer voortgegaan op dat ontwerp van samenwerkingsakkoord. Dat zou de hele wet van 21 april 1965 vervangen. Daar was wel uitdrukkelijk in artikel 3 bepaald dat er geen vergunning vereist zou zijn en in artikel 4 dat men een vrijstelling zou kunnen verlenen.

Ik denk niet dat we dit alles bij dat samenwerkingsakkoord over het hoofd hebben gezien, zoals de

spreker beweert. In het advies van 1999 werd er duidelijk op alles wel wat commentaar gegeven. Op het ten vijfde – over de jeugdorganisaties – was blijkbaar geen commentaar. Als u er commentaar op had gehad, denk ik dat u dat wel had geschreven. Op artikel 4, inzake de vrijstelling, is het advies van de raad heel duidelijk. Het advies is om dat artikel integraal te schrappen omdat het een aanfluiting is van de verstrenging van de reglementering. Elke regering zou namelijk zomaar de bevoegdheid en de totale vrijheid krijgen om vrijstellingen te verlenen.

Ik denk dat u deels gelijk hebt, maar ik heb toch de volgende vraag. Het probleem toen en ook nu is blijkbaar dat de overheden een te grote vrijheid hebben om in deze aangelegenheid standpunten vast te leggen of beslissingen te nemen. Op alle niveaus zijn er min of meer verschillende regels, zodat dit wat arbitrair lijkt. Mijn vraag is dan de volgende. Op welke wijze zou die vrijheid voor u toch nog net genoeg omschreven kunnen zijn, waardoor u zegt dat u met die bepaalde randvoorwaarden of zekerheden akkoord zou kunnen gaan? Over welke voorwaarden en garanties zou het dan moeten gaan?

De heer Jan Jassogne : U stelt geen eenvoudige vraag. U verwijst naar het advies van 1999. Ongeveer dezelfde commissie heeft daar in de Vlaamse Raad voor Toerisme een aantal dagen over gedaan om dat advies te bepalen. Binnen de reissector zijn de meningen daarover immers zeer verdeeld. Het gaat dan onder meer over de rol van de sociaal-culturele organisaties terzake. In die sociaal-culturele sector in de heel ruime zin van het woord zien we trouwens dat bijna alle reisbureaus in VZW-vorm die gelinkt waren aan een sociale organisatie, verkocht zijn aan de privé-sector.

Als een school een bus huurt en met de leerlingen op schoolreis gaat, dan moet die school dat zelf kunnen doen. Dat is het meerderheidsadvies van de Vlaamse Raad voor Toerisme, maar dat betekent niet dat iedereen het daarmee eens is. Hoe dan ook, voor zulke schoolreizen wordt het risico opgenomen door de transporteur. Als die school een skireis organiseert, doet ze dat echter beter niet zelf. Op dat ogenblik moet men professionelen gaan inschakelen. Het behoort niet tot de taak van de school of de jeugdbeweging om zelf die reis te organiseren.

Hoe dan ook, ik vraag om eindelijk eens te stoppen met al die compromissen. Maak daar tabula rasa mee en ga met iedereen rond de tafel zitten om een goed nieuw decreet te maken, waarin de con-

sument centraal wordt gesteld, waarin men rekening houdt met de nieuwe ontwikkelingen in de reisbureauwereld, enzovoort.

2. Standpunt van de heer Bart Vanreusel, Vlaamse Sportraad

De heer Bart Vanreusel : Dit ontwerp van decreet is nog niet formeel behandeld in de Vlaamse Sportraad. Toch hebben we al standpunten over deze materie ingenomen. We vatten die hier samen. De Vlaamse Sportraad schaart zich achter het principe van het verlenen van vergunningen voor het verhandelen van reizen volgens categorieën. De Vlaamse Sportraad pleit echter voor een vrijstelling, niet voor de sportsector in zijn geheel, maar voor een aantal specifieke sectoren. We pleiten voor een vrijstelling voor die organisaties – federaties, clubs en hun aangesloten leden – die bij decreet erkend en gesubsidieerd worden. We pleiten niet voor een vrijstelling voor andere subsectoren in de sportsector die bijvoorbeeld commerciële activiteiten hebben ontwikkeld.

We pleiten voor een vrijstelling voor de bij decreet erkende en gesubsidieerde federaties om de volgende redenen. Omwille van de aard, de werking en de doelstellingen organiseren ze een- of meerdaagse verplaatsingen met het oog op sportontmoetingen. De organisatie van sportkampen, vormingssessies, bestuursvergaderingen en technische opleidingen zijn belangrijke activiteiten van die organisaties. Ze worden decretaal verplicht die uit te voeren en ze worden er ook voor gesubsidieerd. Die activiteiten zijn niet de hoofdzaak van hun werking en ze zijn ook niet met winstoogmerk georganiseerd, maar ze zijn wel wezenlijk voor hun werking. In dat licht vragen we hiermee rekening te houden.

Die clubs en federaties moeten een- en meerdaagse uitstappen zonder vergunningen kunnen organiseren. Ze moeten ook studiedagen en colloquia kunnen organiseren om de kwaliteit van hun werking te waarborgen. Ons standpunt sluit dus nauw aan bij wat de Vlaamse Jeugdraad bepleit. Anderzijds vragen we de vergunningsplicht voor alle commerciële activiteiten, want daarop is de kwaliteitsbewaking erg nodig. Men moet op dat vlak misschien nog verder gaan. We zien immers steeds meer sport- en bewegingsactiviteiten met een extreem avontuurlijk en toeristisch karakter. Zorgt de vergunningsplicht wel voor garanties inzake veiligheid? Moet men bijvoorbeeld geen sporteisen stellen voor het beklimmen van de Kilimanjaro?

De heer Jacques Laverge : De gesubsidieerde en erkende sportfederaties en -clubs hebben voor hun reizen toch een reis- en bijstandsverzekering nodig ?

De heer Bart Vanreusel : Als ze bijvoorbeeld sportkampen organiseren, moeten ze aan een aantal voorwaarden voldoen. Dat is decretaal verankerd. We zijn vragende partij om eventuele lacunes weg te werken.

De heer Didier Ramoudt : Organiseren de sportorganisaties reizen met of zonder winst ?

De heer Bart Vanreusel : De reizen hebben enkel tot doel hun werking mogelijk te maken. Winstbejag is geen doel op zich. Ik kan me moeilijk indenken dat ze verlies maken als ze reizen organiseren. Anders kunnen ze niet blijven bestaan.

De heer Didier Ramoudt : Het antwoord is veeleer dubbelzinnig. Organiseert u reizen met of zonder winst ? Reizen zonder winst zijn kostendekkend zonder meer ; ze dienen niet om overschotten te creëren ter financiering van andere activiteiten. Als dat laatste gebeurt, organiseert men reizen met winst.

De heer Bart Vanreusel : Als u vraagt of men reizen organiseert om winst te maken, dan is het antwoord neen.

Minister Renaat Landuyt : Dit is het kernprobleem. Het antwoord is dubbelzinnig omdat de toestand erg ingewikkeld is. Als er winst wordt gemaakt en dat blijft langdurig in het vage, dan zet men de deur open voor een controle van die organisaties alsof het reisbureaus moeten zijn. We moeten een oplossing vinden. Jeugdverenigingen moeten we als jeugdverenigingen benaderen, en sportverenigingen als sportverenigingen. De heer Vanreusel kan niet op uw vraag antwoorden, hoewel het een erg nuttige vraag is. Mijnheer Ramoudt, het antwoord kan enkel een illustratie zijn van het probleem. Als zakenman noemt u dat een dubbelzinnig antwoord.

De heer Didier Ramoudt : Ik zit hier als parlements lid.

Minister Renaat Landuyt : U hebt wel zakelijke ervaring. We moeten uit dat debat over winst en verlies raken en de jeugd- en sportorganisatie als dusdanig behandelen.

De heer Didier Ramoudt : Mijnheer Vanreusel, voelt u zich tekort gedaan omdat uw organisatie niet is opgenomen in het decreet ?

De heer Bart Vanreusel : Indien de organisaties tot doel zouden hebben winst te maken, dan zouden ze zelfs niet meer in aanmerking komen voor subsidiëring en erkenning. Dan vallen ze onder de vergunningsplichtige categorie. De scheidingslijn is duidelijk.

De heer Didier Ramoudt : Nu ontstaat er een discriminatie tussen jeugdverenigingen en erkende en gesubsidieerde sportfederaties. U vindt dat u in het nog goed te keuren decreet wordt gediscrimineerd. Voor u blijft het oude systeem immers van kracht terwijl dat voor de jeugdverenigingen niet meer het geval is. Kunt u duidelijk met ja of neen antwoorden op deze vrij eenvoudige vraag ?

De heer Bart Vanreusel : Ik wens niet zo maar met ja of neen te antwoorden. Ik vind dit chantage.

De heer Didier Ramoudt : Dit is een hoorzitting. U hoeft niet te antwoorden op mijn vragen.

De heer Bart Vanreusel : De zaken liggen niet zo zwart-wit.

De heer Didier Ramoudt : Voelt u zich benadeeld ?

De heer Jan Loones : Mijnheer Vanreusel, naargelang men al dan niet een winstgevende activiteit uitoefent, is men wel of niet aan de regeling onderworpen. Dit is niet hetzelfde als winst maken op een bepaalde reis. Er zullen meer organisaties zijn die geen vergunning nodig hebben. Is dit nu het geval ? Klopt het dat de meeste sportkampen worden georganiseerd zonder dat de organisatie een vergunning heeft ? Indien dit het geval is, dan is er geen probleem.

Jeugdorganisaties worden vrijgesteld. Het winstgevend aspect wordt niet in aanmerking genomen. Die organisaties worden dus niet opgenomen in het nog goed te keuren decreet. Mijnheer Vanreusel, zullen een aantal sportorganisaties zich omvormen tot jeugdorganisaties om binnen het kader van de nieuwe regeling te vallen ?

De heer Bart Vanreusel : Op uw tweede vraag kan ik ontkennend antwoorden. Ze hebben jarenlang gestreden voor een goed decreet. Ze hebben er alle belang bij zich ernaar te schikken.

Mevrouw Verheyen : Wat de sportkampen betreft, moeten de voorwaarden om een vergunning te

krijgen, aanwezig zijn indien interne sportkampen worden georganiseerd. Er is wel steeds een grijze zone omdat de erkende sportfederaties niet allemaal over een vergunning beschikken.

De heer Bart Vanreusel : De vraag is of we sport moeten beschouwen als een sociaal-culturele dan wel een economische activiteit. De afgelopen jaren is er een verschuiving gebeurd in de richting van een economische activiteit. Er is een grijze zone, bijvoorbeeld als we het hebben over winstgevende versus niet-winstgevende activiteit. We beseffen dat misbruiken mogelijk zijn. We wensen mee te werken aan een oplossing om die grijze zone weg te werken.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer Vanreusel, u hebt geen antwoord gegeven op de vraag van de heer Ramoudt. Voelt u zich gediscrimineerd omdat u niet in de nog goed te keuren regeling wordt opgenomen ?

De heer Bart Vanreusel : Ik wens een genuanceerd antwoord te geven. De sportsector voelt zich niet gediscrimineerd. Wel werden een aantal sportinitiatieven aanhangig gemaakt bij de rechtbank. Dat heeft enige nervositeit veroorzaakt. We vragen ons af of er niet gedifferentieerd moet worden gewerkt in de sport.

De heer Guy Sols : Mijnheer Vanreusel, u zegt dat de erkenning en subsidiëring de norm is om te bepalen of een organisatie al dan niet vrijgesteld is van de vergunningsplicht. Tegenover "erkend gesubsidieerd" staat volgens u "commercieel". Kan "niet-erkend en niet-gesubsidieerd" niet samengaan met "niet-commercieel" ? Indien dat zo is, wat moet er dan gebeuren ?

De heer Bart Vanreusel : Het debat is niet af. Wellicht zijn er organisaties die onder de door u aangehaalde categorie vallen. We hebben dan geen norm om een oordeel uit te spreken. Hierover moet verder worden nagedacht. Ik kan hierover op dit moment geen standpunt innemen.

3. Standpunt van de heer Steven Wouters, Vlaamse Jeugdraad

De heer Steven Wouters : Mijnheer de voorzitter, ik dank u en de leden van de commissie oprecht voor de uitnodiging. Ik wens u ook proficiat. Op aangeven van minister Landuyt kunt u er als eerste in slagen om één zinnetje uit het reageerakkoord te implementeren. Daarin staat : "De Vlaamse regering verbindt zich ertoe de regelgeving met één

vierde te verminderen." . Het decreet op de reisbureaus is een van de vele regels die bij tal van jeugdwerkorganisaties als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt.

Velen binnen het jeugdwerk vragen zich af of ze onder de regeling voor reisbureaus vallen. Het antwoord daarop is volgens de enen neen omdat de geest van het decreet dat niet toelaat. Anderen antwoorden daarop met ja omdat er anders sprake is van oneerlijke concurrentie. Een zaak die we juist niet willen, is net oneerlijkheid. We willen geen concurrentie of kunnen die niet aan met een sector die compleet andere doelstellingen heeft. Alle verenigingen in het landelijk jeugdwerk zijn VZW's, wat een verplichting uit het decreet is. Een VZW mag geen winst maken en mag zelfs maar 10 procent van de jaarlijkse subsidie aanwenden voor reservervorming. Een gemiddelde jeugdorganisatie krijgt jaarlijks 7 miljoen frank subsidies. Dat betekent dat er 700.000 frank reserves kunnen worden opgebouwd. Dat is nog iets anders dan winst maken. Ze dienen om een gezonde organisatie uit te bouwen.

Daarnaast zijn in het ontwerp ook duidelijk de kerntaken opgesomd. Als het organiseren van reizen een kerntaak is, dan erkent de Vlaamse overheid de VZW niet. Vakanties of reizen, bivakken of daguitstappen zijn geen doel op zich, zoals in de toeristische sector. Ze zijn een middel om aan groepsvorming te doen. Er is dus geen sprake van oneerlijke concurrentie.

Als het ontwerp van decreet er is gekomen om de consument te beschermen, dan zie ik het probleem niet. Hier worden enkel economische argumenten aangehaald vanuit een onterecht gevoel van concurrentie. Als we kwaliteitscriteria voor mensen uit de toeristische sector en het jeugdwerk vergelijken, dan valt het op dat de dingen op een hoopje worden gegooid. Hier wordt geen product verkocht, er is geen verkoopsovereenkomst. Er is zelfs met moeite sprake van een relatie tussen verkoper en consument. Kampen en vakanties van het jeugdwerk kunnen bezwaarlijk tot economische activiteiten worden gerekend. Ze zijn belangrijk in de normale werking van een jeugdorganisatie waar educatie, groepsvorming en ontspanning centraal staan. Ze zijn geen doel op zich. Als we werkelijk de consument willen beschermen, is het belangrijk om deze uitzondering toe te staan. Dat zorgt ervoor dat jeugdleiders minder met paperassen bezig moeten zijn en dus meer tijd kunnen stoppen in hun pedagogische programma's. Bovendien wordt de kostprijs van dit sociaal toerisme nodeloos opgetrokken, wat ook in het kindeffectrapport naar

aanleiding van dit ontwerp van decreet wordt erkend.

De vakbekwaamheid die vereist wordt van reisbureaus verschilt duidelijk van die waarmee jeugdwerkorganisaties reizen en vakanties organiseren. Die van de verantwoordelijken van de jeugdorganisaties is net gericht op de specificiteit van vakanties en vormingen voor en door het jeugdwerk. In een reisbureau kan je vermoedelijk niets vernemen over thema's zoals bostoegekankelijkheid, een reglementair kampvuur houden, gemeentelijke subsidies aanvragen voor kampvervoer, het samenstellen van een EHBO-koffer, verkeersveiligheid tijdens een tocht en vooral pedagogische kwaliteiten. De landelijke jeugdorganisaties en het Steunpunt Jeugd geven permanent vorming, geven naslagwerken uit en sturen jaarlijkse zendingen om de lokale verantwoordelijken te vormen en te ondersteunen en zo hun vakbekwaamheid aan te scherpen.

De vergunningsvoorwaarden die in het ontwerp van decreet worden gesteld zijn helemaal op maat van de commerciële beroepssector. Ze staan volledig haaks op de jeugdsector die gekenmerkt wordt door vrijwilligheid, een beperkt budget, een maatschappelijke en sociale opdracht en een snel verloop van de jeugdverantwoordelijken.

De Vlaamse Raad voor Toerisme schrijft in zijn advies : "De toeristische sector heeft geen problemen met het verenigingsleven dat bivakreizen en andere reizen van sociaal en maatschappelijk nut organiseert en is er zich van bewust dat dergelijke reizen geen concurrentie vormen voor de toeristische sector, aangezien bij deze reizen het maatschappelijk, sociaal en educatief aspect primeert." De passage illustreert duidelijk de bestaansreden van het decreet en de mogelijke oprispingen die bovenkomen bij een vrijstelling : de commerciële reisindustrie beschermen tegen eventuele concurrentie boven de bescherming van de consument of anders gezegd het commerciële belang boven het maatschappelijke belang.

In oktober vorig jaar brachten we met de Vlaamse Jeugdraad een advies uit over de reisbureauwetgeving en de reiscontractenwetgeving. We stelden dat dit als een zwaard van Damocles boven een aantal organisaties hun hoofd hing. Vandaar dat, toen minister Landuyt gevolg gaf aan ons advies, het ook logisch was dat we dit positief adviseerden. Ik begrijp best dat ook andere sectoren in hetzelfde straatje zitten. Alleen zien we dat het in onze sector echt wel een probleem wordt en dat we dit zo snel mogelijk ongedaan willen maken.

De heer Jan Loones : Acht u het mogelijk dat een van uw organisaties een reis zou organiseren voor 300 mensen zonder dat daarbij een beroep wordt gedaan op een erkend reisbureau ?

De heer Steven Wouters : Neen.

De heer Didier Ramoudt : Mijnheer Wouters, u zegt dat u geen winst maakt, maar reserves opbouwt. Het is een economische wetmatigheid dat men winst moet maken om reserves op te kunnen bouwen. Tenzij u er een andere boekhouding op nahoudt.

U bent vragende partij voor dit ontwerp van decreet. Waarom is dat zo en waarom nu pas ?

U zegt dat de reiscontractenwetgeving heel wat papierwerk meebrengt en u zou daar eigenlijk geen rekening mee willen houden. Ik vind dat behoorlijk libertijns. Wat is uw reactie daarop ?

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen landelijke jeugdverenigingen die decretaal aan een aantal voorwaarden moeten voldoen en particuliere jeugdverenigingen die niet aan die voorwaarden moeten voldoen. Hoe zult u dat organiseren ? Dat is mijns inziens een fundamenteel probleem.

Nog een laatste vraag over de leden. In het ontwerp van decreet wordt gesproken van "leden". Het decreet op het Vlaams Jeugdbeleid spreekt van "deelnemers". Is dat geen contradictie ?

De heer Steven Wouters : Op uw eerste vraag kan ik antwoorden dat we tot nu toe geen slapende honden wilden wakker maken. Er was een schmerzzone, maar met een juiste interpretatie was er voor ons geen probleem. Sinds kort is daar verandering in gekomen omdat 3 organisaties met een rechtszaak zijn geconfronteerd.

De heer Didier Ramoudt : Wat is de reden daarvoor ?

De heer Steven Wouters : Ze worden ervan verdacht een reisbureau te zijn. Ze zouden dus een vergunning moeten hebben. Zoiets is nefast voor een organisatie en we weten ook niet wat de consequenties daarvan zullen zijn voor andere jeugdorganisaties. Vandaar dat we in oktober de slapende honden hebben wakker gemaakt en een advies hebben geschreven.

U had nog een opmerking over de reiscontractwetgeving. De wetgeving over reiscontracten is gemaakt op basis van de toeristische sector, niet op

basis van het jeugdwerk. Daar heerst een andere logica. Binnen het jeugdwerk wordt een reis die niet doorgaat, terugbetaald. Dat is niet meer dan normaal. We hebben schrik om ons kapot te verzekeren. We hebben niet de bedoeling om winst te maken. Dat gaat in tegen alle logica van het jeugdwerk.

De heer Didier Ramoudt : Voor de landelijke verenigingen zijn er decretale voorschriften. Een daarvan is dat ze een VZW moeten zijn. Ieder lid van een VZW deelt een hoofdelijke aansprakelijkheid, zolang er geen fout is bewezen. Zijn alle leden in de Jeugdraad op de hoogte van hun mogelijke verantwoordelijkheid, als er iets verkeerd zou gaan ?

De heer Steven Wouters : Voor de burgerlijke aansprakelijkheid van leiders hebben we andere verzekeringen. Volgens het decreet op het lokaal jeugdwerkbeleid is dat verplicht. Dankzij dat decreet is er een onderscheid tussen de landelijke en andere jeugdwerkingen, en zijn er definities van jeugdwerk. Dat is voldoende.

Op dit ogenblik is er een vergadering bezig met Sabam. Dat vormt ook een groot probleem voor het jeugdwerk. Sabam wil zelf bepalen welke jeugdverenigingen wel en welke niet in aanmerking komen voor verminderingen. De Vlaamse overheid heeft dat nochtans perfect geregeld in twee goede decreten op het jeugdbeleid.

Het is belangrijk dat decreten op elkaar zijn afgestemd. Het is nog belangrijker dat het decreet "Toerisme voor Allen" is afgestemd op het decreet op jeugdtoerisme. In de voorontwerpen is dat nog niet helemaal het geval. Niet alle jeugdwerkorganisaties die voldoen aan de definitie van jeugdwerk, werken met leden. Dat lijkt me een zinvol amendement. We hebben dat niet aangekaart omdat vooral de ledenorganisaties met dat probleem kampen.

De heer Jan Laurys : Mijnheer Ramoudt, er is geen probleem als een VZW reserves heeft, de vraag is alleen wat ermee gebeurt.

Mijnheer Wouters, tegen welke organisaties is een rechtszaak aangespannen ? U hebt gezegd dat ook de andere organisaties vragende partij zijn om een uitzondering te krijgen. Om welke redenen moet het jeugdwerk anders worden behandeld dan het sociaal-cultureel werk ?

De heer Steven Wouters : Als mijn argumentatie opgaat voor andere sectoren, dan heb ik daar geen problemen mee. Het is aan u om uit te maken welke sectoren in hetzelfde straatje zitten.

De organisaties waar het om gaat, zijn Aktivak, Nature en Creactie. Aktivak is nog niet erkend, maar heeft wel een positief advies gekregen van de administratie Jeugd en Sport. Aktivak organiseert vakantiecampen voor een 1.000-tal leden, het wil een zinvolle groepservaring geven aan kinderen en jongeren. De procedure om te worden erkend als landelijke jeugdvereniging, loopt. Om erkend te worden, moet er worden voldaan aan alle eisen van het decreet. Dat maakt het voor hen bijzonder pijnlijk. Er is een uitspraak over gedaan. Per dag dat ze een activiteit organiseren, moeten ze 100.000 frank betalen. Normaal worden ze pas erkend vanaf 1 januari 2003, maar ze moeten vanaf de zomervakantie wel hun werking aantonen.

Nature organiseert avontuurlijke buitensportactiviteiten voor jeugdverenigingen en voor eigen leden. Creactie organiseert creatieve vakantiecampen voor eigen leden.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer Wouters, het organiseren van reizen vergt een zekere vakbekwaamheid. Hoe vult u die in ? Ziet u geen heil in een samenwerking met reisbureaus ? Is de controle van Toerisme Vlaanderen een oplossing, als de erkende jeugdorganisaties automatisch een vergunning krijgen ?

De heer Steven Wouters : Voor ons is de pedagogische vakbekwaamheid de belangrijkste. Dat is net het verschil met een reisbureau, waar pedagogie niet meetelt of ondergeschikt is aan het reizen. Er bestaat een ombudsdienst voor jeugdtoerisme, dat is het Steunpunt Jeugd. Daarover zijn nog nooit klachten van ouders of kinderen binnengekomen. Er is dus wel degelijk vakbekwaamheid.

Als de scouts naar een Jamboree gaan, nemen ze voor de verplaatsing een reisbureau onder de arm. Ter plekke trekken ze hun plan. Natuurlijk hebben ze afspraken gemaakt met de plaatselijke scoutsvereniging en is de reis georganiseerd. Vanaf het ogenblik dat de organisatie van een reis ons petje te boven gaat, wordt een reisbureau ingeschakeld. Dat is het geval voor de meeste buitenlandse kampen.

Er wordt voorgesteld dat we allemaal een vergunning zouden krijgen en onder controle van Toerisme Vlaanderen zouden vallen. Ik sta nogal huiverig tegenover almaar toenemende controles en regeltjes. De afdeling Jeugd en Sport controleert de activiteiten van het jeugdwerk, inclusief de reizen. Ik ben er geen voorstander van om nog meer controlerende instanties in het leven te roepen. Ik zou het wel zinvol vinden dat de afdeling Jeugd en Sport

regelmatig overleg pleegt met Toerisme Vlaanderen, zodat tips doorgegeven kunnen worden. Dit moet echter binnen de administratie worden opgelost, het is geen zaak van het jeugdwerk.

De heer Jacques Laverge : U suggereert dat het niet uitgesloten is dat voor een verre of risicovolle reis een samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met een reisbureau. Hoe kan worden bepaald voor welke reizen dat wel en voor welke dat niet hoeft te gebeuren ?

De heer Steven Wouters : De jeugdorganisaties voelen zelf aan wanneer iets hun petje te boven gaat. Dat is zo op het vlak van reizen, maar ook van hulpverlening. Als een jongere met een probleem naar een chiroleider stapt en die leider voelt dat hij niet kan helpen, dan wordt de jongere doorverwezen naar een professionele hulpverlener.

4. Standpunt van de heer Peter Warson, Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk

De heer Peter Warson : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, mijn verhaal loopt gelijk met dat van de heer Wouters, maar er zijn een aantal accentverschillen omdat het over de volwassenensector gaat.

De federatie is een vrij jonge organisatie die werd opgericht na de afschaffing van het koepeldecreet. We behartigen de belangen van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen. We zijn daartoe bij decreet verplicht. We spreken namens 92 percent van de sector, maar enkel namens door de Vlaamse Gemeenschap erkende en/of betoelaagde organisaties. We omvatten het hele scala van organisaties. Alle ideologische gezindten zijn bij ons aangesloten.

Wat is ons belang bij dit ontwerp van decreet ? Net als in het jeugdwerk, wordt ook in de volwassenensector het fenomeen hoe langer hoe belangrijker. We stuiten daarbij echter op belangrijke problemen omwille van de bestaande wetgeving. Voor alle duidelijkheid : die problemen moeten niet worden overschat. We vragen enkel rechtszekerheid en duidelijkheid, want we willen ons in geen geval onttrekken aan de wetgeving. We hebben nood aan transparantie omdat de sector vooral gebaseerd is op het werk van vrijwilligers. Er is heel veel know-how aanwezig op het vlak vanagogiek en sociaal-culturele methodiek, maar van een basisvrijwilliger uit een plaatselijke afdeling mag niet worden verwacht dat hij elke dag het Belgisch Staatsblad leest.

Aan de ene kant zijn we cliënt of consument van reizen, want we kopen reizen bij touroperators en vergunde reisbureaus, maar aan de andere kant zijn we ook organisator van reizen. We bieden vooral een aanbod dat in de commerciële wereld minder makkelijk of niet te vinden is zoals reizen voor personen met een handicap, reizen voor langdurig zieken, inleefreizen met partners uit de derde wereld, enzovoort.

Het organiseren van reizen is voor ons geen doel op zich, maar situeert zich altijd binnen de kernopdracht van de organisaties voor sociaal-cultureel werk. We hebben niet de ambitie om een commercieel reisbureau te worden, noch om winst te genereren. Net als aan de jeugdsector worden ons beperkingen opgelegd voor de reservevorming en mag de reserve slechts worden aangewend ter realisatie van de statutaire doelstellingen.

Alles moet ook worden bekeken in het licht van de andere regelgeving en wetten, zoals de reiscontractenwetgeving. Voor ons mag die wetgeving onverkort van kracht blijven. We willen het consumentenbelang en het belang van de deelnemers au sérieux nemen. Tal van organisaties die vandaag reizen organiseren, sluiten een verzekering tegen insolventie en een verzekering als aansprakelijke reisorganisator af.

Omwille van de interpretatiemogelijkheid van de wet van 1965, is het niet evident dat een verzekeraar met een "niet-vergund reisbureau" – wat een sociaal-culturele organisatie volgens hem is – zo'n een polis afsluit. Ondanks de problemen proberen de organisaties dergelijke verzekeringen af te sluiten. We vragen daarom dat het voorliggend ontwerp van decreet wordt uitgebreid tot de volwassen sociaal-culturele sector. De onduidelijkheid zou daardoor verdwijnen. Door de vrijstelling slechts op één sector te richten, kan de indruk worden gewekt dat alle andere sectoren wel vergunningsplichtig zijn. Daardoor zou een nog grotere onduidelijkheid ontstaan.

We zitten dus een beetje tussen twee stoelen. We vragen een uitbreiding tot onze sector, analoog aan de sport- of andere non-profitsectoren omdat daarmee duidelijk zou worden dat al die sectoren onder hetzelfde regime vallen. Zoniet vrezen we voor het ontstaan van nog grotere onduidelijkheid waardoor alle sectoren die niet in de uitzonderingslijst zijn opgenomen, wel vergunningsplichtig worden, en dat willen we niet.

Er is ook nog een technisch probleem omdat veel van onze organisaties een maatschappelijke zetel

in Brussel hebben. De zaak zal bijgevolg op het juiste moment op het juiste forum uitgepraat moeten worden.

De heer Didier Ramoudt : In het betoog van de heer Warson heb ik twee opmerkelijke uitspraken gehoord. Een eerste opmerkelijke uitspraak was dat degenen die zich inlaten met de organisatie van de verenigingen voor volksontwikkeling niet alle dagen het Staatsblad lezen. Ik denk dat er niet veel Belgen zijn die dat lezen. Wat er echter op volgde, was wel zeer raak. Hij zei namelijk : "We lezen het Staatsblad niet, en we wensen van al deze onduidelijkheid af te geraken.". Misschien interpreteer ik het verkeerd, maar ik meen te begrijpen dat hij zegt dat wat in het Staatsblad verschijnt, onduidelijk is.

Een tweede opmerkelijke uitspraak betreft het verzekeren tegen onvermogen. U hebt gezegd dat u zich als niet-vergund reisbureau niet kunt verzekeren tegen onvermogen. Dat wil zeggen dat u toch een poging hebt gedaan om u te verzekeren tegen onvermogen, zijnde niet-vergund. Ik interpreteer dat op zo'n manier dat u toch hebt geprobeerd om op een of andere manier aan de vergunningsplicht te ontsnappen.

Mijnheer de voorzitter, ik zou bijna beginnen te betreuren dat we de sociale organisaties en anderen ook niet hebben uitgenodigd vandaag. Dan denk ik dat we decretaal het spel misschien zouden moeten omkeren. Vanuit dat standpunt zouden we misschien beter het statuut van de reisbureaus volledig afschaffen. Dat zou misschien een veel eenvoudiger operatie zijn. We geraken hier immers in een keten van betrokkenen die zich verongelijkt voelen. Ik wil gewoon maar aangeven dat we zeer kritisch en alert moeten blijven over wat op komst is.

Ik blijf erbij dat wat bestaat, er initieel niet is om de reisorganisaties te beschermen, maar wel om degenen die er gebruik van maken te beschermen. Dat is het fundament van het decreet : de reiziger of consument die optimaal wordt beschermd vanaf het ogenblik dat hij een contract ondertekent en dat aan al zijn rechten wordt voldaan. Dat is wat nu decretaal is vastgelegd. Indien we daaraan beginnen te tornen, vrees ik dat we op een of andere manier toch naar een uitbreiding gaan. Het zal een zee worden van aanbiedingen en vragen, van mensen die zich verongelijkt voelen, die zich op hetzelfde niveau willen plaatsen of die van elkaar gebruik willen maken.

De voorzitter : De commissie is zeer proactief te werk gegaan. Op het moment dat de problematiek ons ter ore kwam, hebben we daar al over gedebatteerd in de werkzaamheden. Om geen nutteloos werk te doen, hebben we beslist om alle sectoren erbij te betrekken.

De heer Jan Loones : Ik verwijt de federatie absoluut niet dat ze poogt zichzelf te verdedigen en die vrijstelling te bekomen. Mijnheer Warson, dat is uw werk. Ons werk is om na te gaan of u hinder ondervindt van het huidig statuut.

Als men al zegt voor de jeugdorganisaties dat dit eigenlijk een overbodig decreet is, aangezien ze op dit ogenblik geen moeilijkheden ondervinden, dan heb ik voor u de volgende vraag. We kennen tal van verenigingen binnen het volksontwikkelingswerk die aan de lopende band tal van activiteiten uitvoeren, de meeste zonder tussenkomst van reisbureaus. Waarom moet dit eigenlijk gewijzigd worden ? Ze worden nu blijkbaar ook niet gehinderd in hun activiteiten. Ondervinden uw organisaties op dit ogenblik eigenlijk wel moeilijkheden ?

De heer Peter Warson : Er zijn klachten tegen plaatselijke groepen geweest. Dat ging dan om plaatselijke groepen vrijwilligers die een weekend aan zee organiseerden voor hun groep.

De heer Jan Loones : Met gerechtelijke procedures tot gevolg, of ging het louter om klachten ?

De heer Peter Warson : Dat weet ik niet van buiten.

De heer Jan Loones : Zijn u uitspraken bekend inzake de interpretatie van het begrip winstgevende activiteit, in die zin dat men hun verbiedt om activiteiten in te richten ?

De heer Peter Warson : Neen.

De heer Guy Sols : Ik wil een verduidelijkende vraag stellen, die van dienst kan zijn voor de bespreking in de commissie. U zegt dat de commerciële sector als dusdanig niet alle reizen kan aanbieden die van belang zijn voor uw organisatie. U hebt zelf in de nota gestipuleerd – en ik citeer : "... een aanbod dat in de commerciële sector minder of niet te vinden is : reizen voor gehandicapten, voor langdurig en chronisch zieken, interculturele reizen, inleefreizen naar derdewereldlanden, enzovoort. Het gaat hier stuk voor stuk over een aanbod dat zich ent op de kernopdrachten van het SKW.".

Ik heb de volgende vragen. Ten eerste, hoeveel van de reizen – procentueel – zijn er die uw organisatie organiseert, maar die u niet kunt terugvinden in de commerciële sector omdat u daar eenvoudigweg geen aanbod voor krijgt? Ten tweede, ik kan me niet van de indruk ontdoen dat u dat gebruikt als kapstok om te poneren dat u voor alle reizen in aanmerking zult moeten komen, om deel uit te maken van de uitzondering die voorop wordt gesteld. Ik verklaar me nader. U zegt dat u een aantal zaken niet kunt terugvinden en daarom vraagt u dat u dat zelf moet kunnen doen en stelt u dat u dus buiten die verplichting valt. Kunt u me daarvan overtuigen?

De heer Peter Warson : Wat het organiseren van reizen op zich betreft, stellen we vast dat het zich de jongste jaren hoe langer hoe meer aandient als een methodiek die mensen hanteren om hun sociaal-culturele opdracht uit te voeren. Daar zijn allerlei verklaringen voor te vinden, maar dat verhaal hoeven we hier niet te doen. Hoe dan ook, dat is een eerste element. Op basis daarvan alleen al is het de moeite waard om die uitzonderingspositie te overwegen.

Het gaat ook veelal over plaatselijke vrijwilligers die dat engagement op zich nemen en die de organisatie doen voor hun groep. In die context was mijn opmerking over het Staatsblad te situeren. Ik vind niet dat plaatselijke vrijwilligers geconfronteerd mogen worden met onduidelijkheid. Ze nemen een maatschappelijk engagement op door iets te doen voor anderen, waaronder het organiseren van reizen.

Daarnaast – dus niet ondergeschikt of tegengesteld daaraan – is er nood aan een bepaald type reizen. Het is bijzonder moeilijk om daar percentages op te plakken. Sommige organisaties die zich richten op werking met personen met een handicap, doen niets anders dan reizen organiseren voor personen met een handicap of voor langdurig zieken. Hetzelfde geldt voor organisaties die niets anders dan inleefreizen en zo organiseren. Het is dus bijzonder moeilijk om dat te triëren. Hoe dan ook, wat ons betreft, mag men het niet ondergeschikt of tegengesteld zien.

De voorzitter : Men organiseert reizen tout court en men organiseert reizen met een speciale doelgroep. U kunt daar echter geen percentages op plakken.

De heer Peter Warson : Inderdaad.

De heer Jacky Maes : Het siert de heer Warson dat hij zijn organisatie verdedigt. Vandaag gaat het echter over de vraag of de uitzonderingen voor jeugdverenigingen al dan niet gepast zijn. Als ik de heer Warson hoor, is dat niet gepast of niet hetzelfde.

Minister Renaat Landuyt : Ik heb hierbij twee bedenkingen. Ten eerste is er de discussie over de organisaties waarvoor we dezelfde politiek zouden kunnen voeren. Ten tweede is er de volgende belangrijke opmerking. Doordat we in de uitzondering voorzien voor de strikt bepaalde groep van jeugdorganisaties, moeten we vermijden dat dit een omgekeerd effect heeft op zij die niet in de uitzondering zitten. We moeten dus vermijden dat de wetgeving plots strenger kan worden geïnterpreteerd in hun richting.

De heer Jacky Maes : Ik begrijp dat wel, maar ik wil toch ook de volgende bedenking maken. Doordat wij vandaag over de jeugdverenigingen spreken, en er zich zoveel aanbieden, mag het niet het geval zijn dat we het ook niet gaan doen voor de jeugdverenigingen.

De heer Peter Warson : Ik heb in mijn tekst expliciet gesteld dat we appreciëren dat er rond jeugd iets gebeurt, maar dat we pleiten voor een uitbreiding.

– *De heer André-Emiel Bogaert treedt als voorzitter op.*

5. Standpunt van de heer Dirk Piqueur, Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)

De heer Dirk Piqueur : De VLOR verdedigt hier het gezamenlijk standpunt van de Onderwijskoepelels. Wij delen de mening van de vorige sprekers. Veel scholen organiseren meerdaagse schoolreizen, al dan niet in het buitenland. Dat moet in overeenstemming met de reiswetgeving gebeuren.

In het ontwerp van decreet staat dat de tekst niet van toepassing is op de jeugdorganisaties. De VLOR vraagt dat de door de Vlaamse Gemeenschap erkende onderwijsinstellingen in het voorliggende ontwerp van decreet worden opgenomen en zo uit het toepassingsgebied van de wet op het statuut van de reisbureaus worden gelicht.

De situatie van de onderwijsinstellingen is sterk gelijklopend met die van de jeugdorganisaties : alle argumenten ten voordele van de tweede categorie zijn ook op de eerste van toepassing. Beide organi-

seren reizen in het kader van hun maatschappelijk doel, maar zijn niet in staat om aan de vergunningsplicht te voldoen. De vergunningsvoorwaarden staan trouwens haaks op de pedagogische doelstellingen van de scholen. Reizen en uitstappen van scholen zijn geen concurrentie voor de commerciële sector.

De heer Roland Van Goethem : Is er geen groot verschil tussen een meerdaagse schoolreis naar Italië en een scoutskamp ? Moeten die schoolreizen niet worden georganiseerd door de commerciële sector ?

De heer Dirk Piqueur : Soms werken scholen samen met reisbureaus, soms organiseren de scholen zelf, soms organiseren de reisbureaus de schoolreizen.

De heer Jan Loones : Kent u klachten over de organisatie van schoolreizen door de scholen zelf ? Ik ken er geen. Volgens de vigerende wetgeving mogen ze die reizen organiseren als het niet om winstgevendende activiteiten gaat.

De voorzitter : Er is een gedoogbeleid ten aanzien van de schemerzone. Alle groepen vragen een uitzondering, en dat verstoort dit precair evenwicht.

De heer Jan Laurys : Bij een schoolreis naar Polen, in het kader van een uitwisselingsproject, logeren de kinderen bij gastgezinnen. Reisbureaus kunnen dat niet organiseren. Zijn er eventueel VZW's die dat, buiten de commerciële sector om, voor de scholen organiseren ?

De heer Dirk Piqueur : Dat gebeurt, maar ik weet niet of het om reisbureaus met een vergunning gaat.

Mijnheer Loones, er zijn wel degelijk klachten geweest. Bij mijn weten hebben die echter niet geleid tot gerechtelijke procedures. De klachten werden aan het kabinet van de minister van Onderwijs signaleerd. De minister van Onderwijs bracht het kabinet van minister Landuyt hiervan op de hoogte.

De heer Didier Ramoudt : Veel mensen uit de onderwijssector zijn actief in de reiswereld. Als de scholen niet meer onder het huidige decreet zullen vallen, zullen er veel gegadigden zijn om reizen te organiseren. Onder het mom van het spijzen van de schoolkas zal men lucratieve reisactiviteiten uitbouwen. Hoe moet dat worden gecontroleerd ?

De heer Dirk Piqueur : Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen reizen die tijdens de lestijden worden georganiseerd en reizen die in de vakantieperiodes doorgaan. In het eerste geval moet er rekening worden gehouden met de regelgeving uit de omzendbrief over de extra-murosactiviteiten. Deze regelgeving is vrij strikt. Wat reizen tijdens de vakantieperiodes betreft, heb ik de indruk dat reizen zoals naar Griekenland tijdens de paasvakantie de jongste jaren sterk zijn verminderd, onder druk van het streven naar de democratisering van het onderwijs. Ik heb daarover evenwel geen cijfers. Ik ben ervan overtuigd dat er zeker geen uitbreiding is van die activiteit, wel integendeel. Ik kan dit echter niet meteen aantonen met cijfers.

Wanneer reizen in het kader van het lesprogramma worden opgezet, zijn scholen tegenwoordig verplicht om inspanningen te doen om de kosteloosheid zo goed mogelijk te garanderen of om de prijzen zo laag mogelijk te houden. Ik verwijs naar de omzendbrief inzake zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs. Scholen moeten vooraf aan de ouders zeggen wat de leerlingen in de loop van het jaar moeten betalen. Scholen denken daar veel bewuster over na. Ik twijfel er sterk aan dat er wat dat betreft misbruiken zouden bestaan. Ik druk er wel op dat ik het nu heb over activiteiten die uitgaan van de school zelf.

De voorzitter : We moeten er wel rekening mee houden dat heel wat activiteiten buiten het schoolverband worden georganiseerd.

6. Standpunt van de heer Luc Glorieux, Technisch Comité voor de Reisbureaus

De heer Luc Glorieux : Mijnheer de voorzitter, ik spreek hier als voorzitter van het Technisch Comité voor de Reisbureaus en als voorzitter van de Federatie van de Toeristische Industrie. Daarnet zijn een aantal organisaties aan het woord geweest die onze klanten vertegenwoordigen. Iedereen weet dat de autocarsector veel werkt met scholen, jongeren en de derde leeftijd. Zij zijn het die, samen met de bedrijfssector, instaan voor de organisatie.

Niet-winstgevendende organisaties hebben geen vergunningsplicht nodig. Organisaties die wel winstgevend zijn en eendaagse trips organiseren, vallen niet onder de vergunningsplicht. Indien ze meerdaagse trips organiseren en er wordt een beroep gedaan op minder dan twee soorten prestatarissen op hetzelfde moment, is er ook geen vergunningsplicht nodig. Op het moment dat er meer dan twee

prestatarissen worden gecombineerd, is er wel een vergunningsplicht nodig.

Een aantal mensen die ik hier heb gehoord, hadden het soms over echte activiteiten van reisbureaus. Ik heb één zinnetje genoteerd : "Dat is allemaal geen probleem zolang die activiteit op de juiste manier wordt geïnterpreteerd." Eigenlijk had daar moeten staan : "Zolang die activiteit wordt geïnterpreteerd op de manier die ons goed uitkomt."

Uiteindelijk gaat het niet zozeer om commerciële belangen, maar wel om risico's en de bescherming van de consument. De jeugdorganisaties behoren tot de belangrijkste risicogroepen in de sector, want ze zijn het kwetsbaarst.

Er zijn fysische en morele risico's. Veel is het gevolg van amateurisme, dat ook in reissector bestaat. Gelukkig houdt Toerisme Vlaanderen toezicht om misbruiken te vermijden. Het organiseren van avontuurlijke reizen houdt risico's in. Maatschappijen die goedkoop verre reizen aanbieden, zorgen ervoor dat er risico's zijn, bijvoorbeeld het niet-respecteren van de veiligheidsreglementering, zoals de rij- en rusttijden. Om dit tegen te gaan is er vakbekwaamheid en toezicht nodig. Indien dat niet gebeurt, wordt de overheid beladen met het risico. Zij stelt zich immers garant dat alles vlekkeloos zal verlopen. In het technisch comité behandelen we maandelijks drama's die zelfs door een dergelijk toezicht niet konden worden vermeden.

Een ander soort risico is de insolventie. Een reis is een dienst die vooraf moet worden betaald. De consument kan zijn geld kwijtspeuren in geval van insolventie. Een en ander wordt geregeld door de reiscontractenwet. Dat is gedeeltelijk een Belgische en een Europese regelgeving. Hier werd verschillende keren gezegd dat men daar geen rekening mee zou houden, maar ik wijs erop dat men daar wel rekening mee moet houden.

Onder jeugdorganisaties vallen volgens het decreet het landelijk georganiseerd jeugdwerk dat werkt met kinderen en jongeren tussen 6 en 30 jaar. Mocht het decreet zich beperken tot die organisaties en de eigen leden, dan zou de toerismesector ermee kunnen leven. De nieuwe VZW-wet maakt echter een onderscheid tussen permanente en werkende leden.

Deze wetgeving is grotendeels overbodig. Het Hof van Beroep van Gent en dat van Luik stelt in uitspraken dat "een VZW wel reizen mag organiseren zonder vergunningsplichtig te zijn wanneer het

geen winstgevendende werkzaamheid betreft. Het feit dat ze occasioneel reizen inricht, bovendien onder bijzondere omstandigheden, voor mindervaliden, kleine groepjes, begeleiders en dergelijke, verandert hieraan niets.". Als ik dit lees, dan vraag ik me af waarover we het dan hebben vandaag !

Deze verandering is overbodig. Indien ze zich hier toe beperkt, kunnen we ermee leven. Er werd vandaag echter ten overvloede bewezen dat dit niet het geval is. Alle mogelijke organisaties staan aan de deur te kloppen om iets te veranderen dat eigenlijk niet moet worden veranderd. De reisbureauwetgeving van 1965 daarentegen moet wel worden aangepast. De sector is erg veranderd, waardoor de wetgeving is verouderd. Al 12 jaar liggen er nieuwe ontwerpen van wetgeving klaar. Helaas zijn die verstrikt geraakt in het web van de staatshervorming. Alle problemen die hier aan bod zijn gekomen, zijn op te lossen via het toekennen van een speciaal soort vergunning aan de organisaties.

We vragen een beperking van het soort reizen en van het hoog risicogehalte door de aard van de activiteit en de bestemming. Er moet worden nagegaan of bepaalde mensen er bijzonder groot voordeel uithalen, of de reissommen niet te groot worden, of het doel van de jeugdorganisaties niet voorbijgestreefd raakt en of de verkoop niet aan anderen dan aan permanente of werkende leden gebeurt. Haal uit de activiteiten van de speciale categorie de vlieguren en de autocaruren van meer dan 750 kilometer. Die vallen namelijk onder de rij- en rusttijdenwetgeving en daar gebeuren de meeste overtredingen. Haal ook de reizen eruit die meer dan 500 euro per persoon kosten als ze eenmalig worden georganiseerd en alle reizen van meer dan 1.250 euro per persoon als ze meerdere malen worden georganiseerd.

Een ding is zeker : de overheidscontrole blijft nodig. Zo niet, wordt de deur opengezet voor mistoestanden. Die zien we elke maand passeren in het technisch comité. Toerisme Vlaanderen weet goed wat de problemen zijn.

Vergeet ook nooit dat de Europese richtlijn op het reiscontract onverminderd blijft gelden op de activiteiten waarover het vandaag gaat. We weten dat splintergroeperingen uit de sector lichtzinnig procederen en dat betreuren we. We pleiten voor een verzekering die de organisaties dekt in geval van betwisting. Dat is simpel op te lossen door een aanpassing van de polis.

Ik herhaal dat deze discussie overbodig is als er rekening wordt gehouden met het schema dat ik voorstelde.

De voorzitter : Ik zou niet durven zeggen dat de discussie overbodig is. Er is hier al meermaals gesteld dat er geen probleem was. De huidige regeling is echter niet ideaal. Er werd veel gedoogd en er was een precair evenwicht.

De heer Luc Glorieux : Ik heb niet gezegd dat er geen probleem is. Ik heb gezegd dat de reisbureauwetgeving verouderd is en dat die dringend moet worden aangepast. Daarin moet een categorie worden voorzien voor dergelijke organisaties.

De heer Roland Van Goethem : Uit uw uiteenzetting heb ik begrepen dat u voorstander bent van enige verfijning van het ontwerp van decreet. Ik heb gehoord dat bepaalde jeugdorganisaties zich bijna uitsluitend bezighouden met het organiseren van reizen. Kunnen die nog onder het jeugdwerkdecreet vallen ? Vindt u dat we met dit ontwerp van decreet op het juiste spoor zitten ?

De heer Luc Glorieux : Ik kan alleen maar leven met een snelle herziening van de reisbureauwetgeving. Ik kan erin komen dat dat een hele tijd vraagt. In afwachting daarvan moet een en ander worden geregeld. Ik vind het echter verkeerd dat aan een hele reeks organisaties de illusie wordt gewekt dat ze zullen worden vrijgesteld van de reiscontractenwetgeving. Iedereen die een reis aanbiedt aan het publiek, valt daaronder. Dat is een Europese richtlijn waar niemand om heen kan.

Minister Renaat Landuyt : Ik wil even verduidelijken waarom het zolang duurt om de wet van 1965 te wijzigen. Die federale wet kan door de gemeenschap of het gewest worden gewijzigd. Volgens de Raad van State is dit een gewestelijke bevoegdheid. Dat betekent dat we de wet zouden kunnen veranderen voor het Vlaams Gewest. Als we hier de wet verstrengen, kan er echter worden "uitgeweken" naar Brussel. Daarom proberen we tot een overeenkomst te komen met de gewesten.

Het afsluiten van een dergelijke overeenkomst roept juridische bezwaren op bij de Raad van State. Een bijkomend juridisch probleem is dat reisbureaus in Brussel soms tweetalige instellingen zijn. Dat betekent dat de federale overheid een initiatief zou moeten nemen. Die heeft echter geen administratie meer die zich daarmee bezighoudt. Daarenboven zijn niet alle andere gewesten en gemeenschappen evenveel als Vlaanderen bezig met het structureren van de toerismewetgeving.

Indien de wet van 1965 niet interpreteerbaar was op het vlak van winstgevendheid, dan zouden we veel kunnen doen voor organisaties te goeder trouw. Het is misschien een oplossing om een interpretatief artikel te maken rond winstgevende activiteiten. In dit ontwerp halen we de jeugdorganisaties eruit omdat er een permanente dreiging is van juridische discussies en dat remt hen af. Het voordeel van dergelijke organisaties is dat ze specifiek te bepalen zijn via een verwijzing naar het decreet dat het belang van het kind regelt. Op die manier is er volgens mij weinig kans op misbruiken. Voor andere organisaties moeten we nog een omschrijving vinden.

Aan de hand van de rechtspraak kunnen we misschien een artikel toevoegen dat winstgevende activiteiten uitlegt. We veranderen daarmee niets aan de realiteit, maar brengen rust op het veld. Op die manier kunnen we lessen trekken uit deze hoorzitting. Er was geen discussie over de tekst van de wijziging van de wet van 1965. Er is een vereniging van reisbureaus die telkens opnieuw procedeert. We moeten de mensen met een duidelijker decreet beschermen.

Fundamenteel heeft er niemand iets op tegen om de strikt omschreven jeugdverenigingen eruit te lichten, maar we moeten ook aan de roep van andere organisaties tegemoetkomen door de wet in een bijkomend artikel goed uit te leggen.

De heer Guy Sols : Dat artikel over het al of niet winstgevend karakter is werk voor een eminent jurist.

Minister Renaat Landuyt : Hij kan de vruchten plukken van de procedures die reeds in het verleden aanhangig zijn gemaakt. Er is rechtspraak beschikbaar die dat begrip gedeeltelijk omschrijft.

De heer Jan Loones : De heer Glorieux heeft aanleiding gegeven tot deze fundamentele bedenking van de minister. Mijn fractie heeft er geen probleem mee om dit louter op gewestelijk vlak te regelen. Wij zouden zelfs een voorbeeldfunctie kunnen vervullen.

Minister Renaat Landuyt : De deur is niet volledig gesloten. Men mag geen onechte concurrentie voor de Vlaamse bedrijven creëren.

De heer Jan Loones : Wij zijn hierover sinds jaren op voortreffelijke wijze door de sector gebriefd. De sector lijkt de beperking tot de jeugdorganisaties te aanvaarden. Vroeger was dit niet het geval. Wij waren ongerust omdat u had gezegd dat er een

strengere interpretatie zou volgen voor andere sectoren, die ook behatenswaardige belangen dienen. Ik zou een omschrijving willen horen van het woord "voluntaristisch". De omschrijving "winstgevend karakter" is moeilijk te vatten. Ik vraag aan de heer Glorieux of zijn interpretatie gebaseerd is op gerechtelijke uitspraken. Wat zijn nu precies prestatarissen? De vergunningsplicht geldt voor hem alleen nog voor meerdaagse verplaatsingen waar twee of meer prestatarissen mee gemoeid zijn. De wet spreekt echter van winstgevend karakter. Dat is iets totaal anders.

De heer Luc Glorieux : Ik baseer mij op de wetgever. De wet van 1965 spreekt van een reis zodra er een overnachting is. Niet-winstgevende reizen vallen er sowieso al uit. Een vliegticket voor een groep kinderen naar New York heen en terug valt niet onder de reiswetgeving. Als ik op hetzelfde moment ook logies koop, zijn er twee prestaties en val ik onder de reiswetgeving. Ik kan dus voor mijn gezin een vliegreis kopen bij een vliegtuigmaatschappij, zonder een reisbureau te consulteren.

De heer Jan Laurys : Ik maak toch geen winst als ik een ticket en logies koop voor mijn gezin.

De heer Luc Glorieux : Dat is zo voor het eigen gezin. Als ik verantwoordelijk ben voor een organisatie, verkoop ik de reis wel door. Als dat zonder winst gebeurt, is er sowieso geen probleem. Als de combinatie met winst wordt doorverkocht, valt men onder de huidige reiswetgeving.

De heer Jan Laurys : U zou ook kunnen instemmen met een regeling of met het schema zoals het is uitgewerkt, zonder dat het beperkt blijft tot jeugdorganisaties.

De heer Luc Glorieux : Zo is het op dit ogenblik.

Minister Renaat Landuyt : Zo wordt het niet altijd begrepen. Wij moeten ervoor zorgen dat het goed wordt begrepen.

De heer Jacques Laverge : Ik begrijp de sympathie van de heer Glorieux voor de jeugdorganisaties. Welke oplossing stelt hij voor? Binnen de huidige decretale wetgeving is er geen oplossing. Er werd een gedoogbeleid gevoerd ten aanzien van de reisorganisaties sinds 1965. Dit dreigt nu vast te lopen.

De heer Luc Glorieux : De term gedoogbeleid slaat in feite op een deel van de wetgeving dat verkeerd wordt begrepen. Door de procedurezucht van sommigen is er bij reisorganisaties ongerustheid ontstaan. Zij zijn niet de enige slachtoffers van deze

procedurezucht. De wet van 1965 is voldoende vaak geïnterpreteerd.

De heer Jacques Laverge : Vandaag is de situatie moeilijk. Er is een wil om de zaak aan te pakken, maar intussen moeten een aantal correcties worden doorgevoerd. U zegt dat het ontwerp van decreet niet op deze manier mag worden goedgekeurd. Intussen blijven wij met het probleem zitten.

De heer Luc Glorieux : De nieuwe regeling moet er zo snel mogelijk komen. In afwachting daarvan aanvaarden wij het decreet, als er beperkingen op de activiteiten worden ingebouwd en mits duidelijk is dat de reiscontractenwet van toepassing blijft. Over de beperkingen kan worden gediscussieerd: vliegreizen, autocarreizen, het indexeren van het reisbedrag.

De heer Jacques Laverge : Het bedrag is geen goed criterium.

De heer Luc Glorieux : Ik heb een bedrag van 1.250 euro geciteerd omdat ik een voorbeeld moest geven. Een jeugdreis van 1.250 euro is een commerciële reis.

De heer Jacques Laverge : Welke oplossing is er dan?

Minister Renaat Landuyt : Ik stel voor de definitie van jeugdorganisaties uit te sluiten omdat ze in het jeugddecreet worden bewaakt. Om een negatief effect hiervan te vermijden wil ik er een artikel aan toevoegen dat verduidelijkt wat niet-winstgevend precies is. Als ik een groep uitsluit, krijg ik de volle lading. We zouden kunnen uitleggen hoe die niet-winstgevende activiteit er precies uitziet, die in feite nooit onder de wet van 1965 viel. Het gaat om de interpretatie van een artikel in een wettekst zoals oorspronkelijk bedoeld: een niet-winstgevende activiteit valt niet onder het vergunningenbeleid.

De heer Jacques Laverge : Dan wordt het uitgebreid naar vrijwilligerswerk, sport en schoolreizen.

Minister Renaat Landuyt : Eigenlijk niet. De jeugdorganisatie als strikt omschreven groep wordt immers uitgesloten, zoals is bepaald in het decreet. Om geen negatieve effecten te sorteren, is het goed om gelijktijdig te benadrukken dat er geen vergunning nodig is als het om een niet-winstgevende activiteit gaat. Dat laatste begrip moet beter worden omschreven aan de hand van de ervaring uit de

rechtspraak hieromtrent. Voor de rest blijven de goede principes van de wet van 1965 gehandhaafd.

De heer Didier Ramoudt : Ik veronderstel dat ik het juist begrepen heb dat de sector vrede kan nemen met de beperking tot de landelijke jeugdverenigingen. Als ik de lijst van die verenigingen bekijk, merk ik dat 22 van de 76 erkende jeugdwerkverenigingen gedomicilieerd zijn te Brussel. Dat houdt in dat 1 op 3 niet in aanmerking komt voor de bepalingen uit de decreetswijziging.

Zijn er in het technisch comité klachten bekend tegen jeugdorganisaties ?

Ik vraag me af hoe het zit met de BTW van de organisaties die niet onder de vergunningsplicht zouden vallen volgens de decreetswijziging. In de reissector moet belasting worden betaald op de prestaties. Zijn de niet-vergunningsplichtige organisaties BTW-plichtig ? Zou het geen goed idee zijn om daarover advies in te winnen ? Als de organisaties BTW-plichtig zijn, maar daarvan niet op de hoogte zijn, zouden ze na verloop van een paar jaren wel eens in een lastig financieel parket kunnen terechtkomen.

De heer Luc Glorieux : U vraagt me of we daarmee kunnen leven. Dat kan mits aan de opgesomde voorwaarden wordt voldaan. Het kan niet zomaar een blinde volmacht zijn om om het even wat te organiseren, want dat zou nefast zijn voor de kwaliteit van de dienst en zou risico's inhouden voor de gebruikers.

Het technisch comité houdt zich bezig met vergunninghouders en vergunningplichtigen. We komen slechts zijdelings in contact met klachten over organisaties. We geven advies over de vraag of ze al dan niet aan de wet onderworpen zijn. We baseren ons daarvoor op de activiteiten van de organisaties. Als een organisatie wordt ontbonden op financiële gronden, wordt het technisch comité ook op de hoogte gebracht. We hebben al een aantal financiële drama's zien gebeuren.

Tot mijn spijt kan ik geen antwoord geven op uw vraag over de BTW. De BTW-plicht hangt in grote mate af van de regelmatigheid en de hoofzakelijkheid waarmee een activiteit wordt uitgeoefend, maar dat uitzoeken, is specialistenwerk.

De heer Jan Laurys : Ik kan me vinden in het voorstel van de minister, maar het gaat toch niet over "en-en", maar wel over "of-of" ? U vertrekt van de algemene definitie van wat zeker winstgevend is en dus nooit onder het decreet kan vallen. Daarna

somt u de bepalingen voor de jeugdorganisaties op. Het ene wordt toch niet aan het andere gekoppeld ?

Minister Renaat Landuyt : Ik beschouw het wel als "en-en". Uit de hoorzitting heb ik geleerd dat de koppeling zelfs noodzakelijk is. De jeugdorganisaties worden uitgesloten.

De heer Jan Laurys : Voor de jeugdorganisaties is het "en-en", maar voor de andere toch niet ?

Minister Renaat Landuyt : De jeugdorganisaties worden helemaal uitgesloten. Ze vallen niet onder de wetgeving, maar onder de reglementering inzake Jeugd. Dat gebeurt in het belang van de jeugd. Om te vermijden dat er een "verstrengingseffect" optreedt voor de andere organisaties, is het nodig om goed te omschrijven wat we bedoelen met niet te vergunnen activiteiten. Het winstgevend karakter moet beter worden omschreven.

De heer Jan Laurys : Dat zou in hetzelfde ontwerp van decreet worden opgenomen ?

Minister Renaat Landuyt : Dat is mogelijk via een amendement en is trouwens noodzakelijk om de a contrario-redenering te vermijden.

De heer Roland Van Goethem : Niemand in deze commissie is echt deskundig op het vlak van reisbureaus en aanverwante zaken. De minister is een eminent jurist, maar geen reisorganisator. Ik heb de heer Glorieux een aantal beperkingen horen opsommen die hem zomaar voor de geest kwamen. Zou het niet zinvol zijn om aan het technisch comité een advies te vragen over de eventueel op te leggen beperkingen ?

Minister Renaat Landuyt : Dat is een principiële kwestie. We zijn tegenwoordig overbedeeld in adviesinstanties. Ik heb via de SERV en via de Vlaamse Raad voor Toerisme de nodige adviezen gekregen. Het zijn trouwens altijd dezelfde mensen. De heer Glorieux bijvoorbeeld is in verschillende bestuursorganen aanwezig.

De heer Roland Van Goethem : De Raad voor Toerisme heeft niet hetzelfde verteld als de heer Glorieux. Ook wat de technische kant van de zaak betreft, zijn er dingen die ik hier voor de eerste keer hoor vertellen.

Minister Renaat Landuyt : Het belangrijkste wat we nu moeten doen, is zoeken naar een juiste omschrijving van wat niet-winstgevend is, zonder echt iets te wijzigen aan de geest van de wet van 1965.

7. Standpunt van mevrouw Veerle De Boeck, Federatie van de Toeristische Industrie (FTI)

Mevrouw Veerle De Boeck : Zoals de vorige sprekers eigenlijk al hebben uiteengezet, is de FTI van mening dat het huidige ontwerp van decreet eigenlijk een overbodige wijziging inhoudt, juist omdat de knelpunten die worden aangeduid, niet kloppen met de realiteit. Het is zo dat alle niet-winstgevend-activiteiten hoe dan ook worden uitgesloten van de vergunningsplicht en dat we hier vandaag alleen spreken over de activiteiten met winstoogmerk. Net daar denken we dat er toch een aantal misbruiken mogelijk zijn.

We ondersteunen inderdaad bepaalde vrijstellingen. Zoals de minister heeft gezegd, kan het goed zijn dat er een definitie komt, zodat er echt duidelijkheid is. Dan zullen bepaalde groeperingen in de toekomst niet meer zo eenvoudig worden aangevallen.

Wij denken hoe dan ook dat er voor organisaties die effectief reizen met een winstoogmerk organiseren, toch wel enige controle moet komen. Misschien dat er een vrijstelling is van de vergunningsplicht, zoals die vandaag bestaat, en dat er een vorm van registratie komt, zodat er ook een controle mogelijk is, bijvoorbeeld op andere wetgevingen.

Ook denken we dat er een onderscheid moet worden gemaakt met het risico. Reizen met beperkt risico kunnen eventueel worden uitgesloten, maar we mogen niet vergeten dat er heel wat reizen zijn waar grote risico's aan verbonden zijn. De verenigingen zijn zich misschien niet altijd bewust van die risico's. Ons inziens moet er dus hoe dan ook een aanpassing komen van het huidige ontwerp van decreet.

Ik kan hier ten overvloede herhalen wat de andere sprekers hebben gezegd. Er zijn problemen met de definitie inzake "jeugd". Hoever gaat het, en dergelijke zaken meer ? Er zijn een aantal organisaties geciteerd omdat ze vandaag inderdaad misschien een aantal problemen hebben. We zullen moeten nagaan in hoeverre dat organisaties zijn die zich effectief met winst organiseren.

Het belangrijkste voor ons is dat de aangehaalde redenen voor een ontwerp van decreet niet relevant zijn, omdat de meeste desbetreffende organisaties bijna nooit het winstoogmerk voor ogen hebben. Dan is er ook geen decreet nodig. Vandaag gaat het hier over de activiteiten met winst. Mijn vraag is in hoeverre men daar ook een volledige

vrijstelling en totaal geen bescherming voor de consument meer wil geven.

De heer Didier Ramoudt : Ik weet niet of u een idee hebt welk percentage de jeugdreizen voorstellen in het totale gegeven van reizen. Is dat een belangrijk percentage ? Hebt u daar cijfers over ?

Mevrouw Veerle De Boeck : Laten we zeggen dat de jeugd een vrij belangrijk segment is. We hebben daar inderdaad cijfers over. Ik ken die niet van buiten, maar ik weet dat de groep tot 34 jaar een heel belangrijke groep is. Dat segment heeft dus zeker een groot aandeel. Bij een definitie jeugd van 0 tot 30 kunnen daar inderdaad heel grote groepen onder vallen.

De heer Didier Ramoudt : In uw betoog hebt u zidelings iets aangehaald wat misschien meer uitdieping vraagt. U oppert de mogelijkheid van een lijst van reizen die niet vergunningsplichtig zouden zijn. Vindt u dat een denkpiste om verder uit te diepen ? In plaats van te zeggen dat alles georganiseerd mag worden, zou men dus een lijst kunnen maken die bijvoorbeeld wel specifiek vergunningsplichtig is, waar dus een grotere risicograad op zit.

Mevrouw Veerle De Boeck : Binnen de FTI is daarover gepraat. Men zou voor winstgevend-activiteiten zoals reizen die weinig risico's inhouden inzake repatriëring en dergelijke een beperking kunnen inbouwen. Men zou een bepaald bedrag niet mogen overschrijden. Het bedrag van 250 euro is genoemd.

De heer Didier Ramoudt : Ongeveer 2 jaar geleden is er een ernstig ongeval gebeurd met een rafting. Wat is er gebeurd ?

Mevrouw Veerle De Boeck : Er zijn toen in het buitenland enkele doden gevallen. De organisatoren waren niet goed ingedekt. De organisator is failliet gegaan, en de compensaties voor de klanten waren onvoldoende. Men had geen aansprakelijkheidsverzekeringen afgesloten. De risicocontractenwetgeving schrijft voor dat dit moet gebeuren.

De heer Didier Ramoudt : Was de organisator een reisbureau ?

Mevrouw Veerle De Boeck : Ik geloof het niet.

De heer Didier Ramoudt : U ziet wat er gebeurt als men niet over de nodige knowhow en verzekeringen beschikt. De jongeren mogen geen carte blanche krijgen. We moeten ze beschermen. Een aantal verzekeringen moeten we verplicht maken.

De heer Jacques Laverge : In uw advies zegt u dat u akkoord gaat met een speciale regeling voor jeugdorganisaties. In plaats van een volledige vrijstelling pleit u voor de invoering van een ander vergunningsstelsel, met andere beperkende voorwaarden.

Mevrouw Veerle De Boeck : Het moet zelfs geen vergunning te zijn. De wetgever moet organisaties die winstgevende activiteiten organiseren, verplichten om zich jaarlijks te registreren, bijvoorbeeld bij Toerisme Vlaanderen. Er moet dan ook een meldingsplicht komen van het aantal en het soort van activiteiten. Daaraan moet een vorm van consumentenbescherming worden gekoppeld.

Organisaties die reizen aanbieden waarbij een zekere vorm van beroepsbekwaamheid en professionalisme nodig is, moeten aan de vergunningsplicht onderworpen blijven.

Als sociaal-culturele verenigingen daarentegen bijvoorbeeld problemen hebben met kapitaal en borgstelling, moet er een compromis uit de bus komen.

De heer Jacques Laverge : Ik begrijp dat wel. Hoe moet dit echter precies worden omschreven zodat iedereen weet of hij in aanmerking komt of niet ?

Mevrouw Veerle De Boeck : Dat is niet zo moeilijk. We zijn het ermee eens dat de jeugdorganisaties worden vrijgesteld. Ze moeten dan wel worden geregistreerd bij Toerisme Vlaanderen. Via de jaarverslagen en -rekening moeten ze aan Toerisme Vlaanderen meedelen hoeveel reizen en verblijven er worden georganiseerd met winst. Reizen en verblijven waarop geen winst wordt gemaakt, moeten ze uiteraard niet meedelen.

Het aantal potentiële mensen in de jeugdcategorie is vrij groot. De vraag is of het echt opportuun is om die brede definitie over jeugd te behouden voor activiteiten met winstgevende doeleinden.

De heer Jacques Laverge : Volgens u volstaat het amendement van minister Landuyt over de winstomschrijving dus niet ?

Mevrouw Veerle De Boeck : Neen. Het zal immers onmogelijk zijn om controle uit te oefenen. De VZW's zijn er zich waarschijnlijk niet van bewust dat er een reiscontractenwet is.

Minister Renaat Landuyt : Het verwondert me dat de privé-sector me vraagt dat de overheid alles zou controleren. De jeugdorganisaties vragen verslagen

in te dienen bij Toerisme Vlaanderen is iets anders dan zorgen voor administratieve vereenvoudiging.

We moeten er wel voor zorgen dat die grijze zone zo klein mogelijk is. De jeugdorganisaties moeten kunnen organiseren volgens de regels die in het decreet inzake jeugd staan. We moeten wel het winstgevend aspect beter omschrijven. Bij de motivatie wordt er verwezen naar de wet op de handelspraktijken. Daarin staan definities over commerciële handelsactiviteiten en wie verkoper is. Men is dat nu vergeten.

Mevrouw Veerle De Boeck : Mijnheer de minister, zo vermijdt u misschien dat er procedures moeten worden doorlopen op basis van de vergunningsplicht. De Europese richtlijn stelt echter dat ieder die occasioneel reizen en verblijven verkoopt, onder de richtlijn valt.

Minister Renaat Landuyt : U hebt het over verkopen. Juridisch gezien is reizen verkopen iets anders dan aan de leden een reis aanbieden. Verkopen met winst of zelfs verlies is een commerciële handeling.

Mevrouw Veerle De Boeck : Volgens de wet op de handelspraktijken kunnen ook VZW's als verkopers optreden als er winst wordt gemaakt.

Minister Renaat Landuyt : We willen vermijden dat de handelaar gebruik maakt van een organisatie. Juist daarom is de wet op de handelspraktijken zo interessant.

De verslaggever,

De voorzitter,

Guy SOLS

André-Emiel BOGAERT